

ОДОБРЯВАМ:

НИКОЛА СТОЯНОВ

Министър на икономиката и индустрията

**Годишна програма
за прилагане на Националната стратегия за малките и средните
предприятия за 2023 година**

Годишната програма за 2023 г. е разработена в изпълнение на чл. 5, ал. 2 т. 4 от Закона за малките и средните предприятия и се основава на приетата с Решение № 281 на Министерския съвет от 01.04.2021 г. Национална стратегия за малките и средните предприятия 2021-2027 г.

Национална стратегия за малките и средните предприятия 2021-2027 г. определя рамката на политиките за малките и средните предприятия (МСП) въз основа на задълбочен анализ на системата на МСП в България, разработен за целите и нуждите на Министерство на икономиката и индустрията (МИИ) и всички останали заинтересовани страни в държавната администрация, които отговарят за формулирането и реализирането на политики, насочени към развитието малките и средните предприятия в България.

Стратегическите цели в Националната стратегия за МСП за периода 2021-2027 г. се основават на постигнатия напредък по Национална стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 г., както и на идентифицирания потенциал за растеж на МСП и определени предизвикателства и движещи фактори за тяхното развитие. Основни фактори за конкурентоспособността на МСП са достъпа до пазари, достъпа до финансиране, използването на ИКТ решения и дигитализация на процесите, наличието на квалифицирани кадри и ефективното екологосъобразно използване на ресурси. Част от факторите за създаването и растежа на МСП са свързани с наличието на информация и знания, както и използването на иновативни технологии на глобално и местно равнище.

Националната стратегия за МСП 2021-2027 г. включва шест области на въздействие, всяка от които съдържа конкретни стратегически цели в подкрепа на МСП. Годишната програма за 2023 г. обхваща всички шест приоритетни области, 27 мерки и 52 дейности, които ще се изпълняват през настоящата година от 15 институции.

Област на въздействие 1: Предприемачество

Мярка 1.1 Насърчаване на предприемаческата екосистема

Действие 2) Подкрепа за мероприятия, конференции, семинари, бизнес срещи между стартиращи предприятия и инвеститори и други инициативи за насърчаване на предприемачеството и бизнес комуникациите на регионално и местно ниво.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП) и Българската банка за развитие (ББР)

Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия поддържа изпълнението на дейностите, свързани с организирането на семинари, конференции и събития за насърчаване на предприемачеството и бизнес комуникациите на регионално и местно ниво.

През 2023 г. Групата на Българска банка за развитие ще продължи да организира срещи с бизнеса в страната за представяне на продуктите на ББР, както и ще продължи курса на активно участие в конференции и събитие от интерес и полза на МСП.

Мярка 1.2 Насърчаване на обучението по предприемачество в училищата и предприемаческата трансформация на българските висши училища

Действие 2) Подкрепа за осигуряване на курсове за обучение по предприемачество.

Действието се изпълнява от Министерство на образованието и науката (МОН).

Представители на висшите училища и на Министерството на образованието и науката участват в неформалната Мрежа за обучителни политики, създадена в рамките на разработения инструмент за оценяване на предприемачеството във висшите училища HEInnovate (HEInnovate Policy Learning Network). Осъществява се онлайн обмен на опит, знания и добри практики.

Мярка 1.3 Подкрепа за стартиращи предприятия

Действие 3) Въвеждане на мерки за стартиращи предприятия, които търсят разрастване на дейността си на международни пазари - предоставяне на информация за пазари, консултации, маркетинг и менторски услуги по въпросите на интернационализацията. (ИАНМСП)

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и

Действие б) Предоставяне на техническа помощ за регистрацията на интелектуална собственост, вкл. за процеса на подготовка и за процедурата по кандидатстване за регистрацията на интелектуална собственост – консултации със специалисти, правна помощ и др.

Действието се изпълнява от Патентно Ведомство (ПВ)

Патентно ведомството ще предостави на българските микро-, малки и средни предприятия, в т.ч. и стартиращи такива, възможност за достъп до безвъзмездни средства, предназначени за подпомагане и насърчаване закрилата на фирмените активи, които са обекти на интелектуална собственост. Мярката се изпълнява по силата на Договор за сътрудничество между Патентно ведомство на Република България и Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (СЕСИС). Инициативата е част от дейностите на СЕСИС в подкрепа на МСП, като има за цел същите да разгърнат своя потенциал за регистрацията на права върху обекти на интелектуална собственост и да повишат конкурентоспособността си, която е сериозно засегната от пандемията от COVID-19.

Фондът за МСП „Ideas Powered for Business“ е финансиран и се управлява от СЕСИС в сътрудничество с Европейската комисия (ЕК), като представлява част от Плана за действие на ЕК в областта на интелектуалната собственост, в рамките на Програмата на ЕС за конкурентоспособност на предприятията и МСП (COSME). Тази схема е част от Програмата за единен пазар (ПЕП) на ЕК, която има за цел да се повиши конкурентоспособността на МСП в ЕС, като същевременно бъде подкрепена целта на ЕС за екологичен и цифров преход. Фондът започна работа през 2021 г., като инициативата продължава през 2022 г., 2023 и 2024 г.

Мярката ще се реализира чрез възстановяване на част от разходите за регистрацията на такси за заявки за марки, дизайни, изобретения, електронно подаване на заявки за сортовете растения на ниво ЕС, както и за подпомагащи услуги за предварително проучване на потребностите от закрила на интелектуална собственост (предварителна диагностика – IPPD/IP Scan).

Формата, под която ще бъде предоставена помощта, е с ваучери. Чрез тях всеки бенефициер МСП ще може да поиска възстановяване на направените по заявяване или предварителна диагностика разходи за държавни такси. Срокът за кандидатстване е от 23.01.2023 г. до 08.12.2023 г.

През 2023 г. ще бъдат предоставяни 4 вида ваучери:

ВАУЧЕР 1 - IP Scan:

Възстановяване на 90% от таксите, начислявани от държавите членки за услугите по предварителна диагностика на интелектуалната собственост (IP Scan), чрез които се осигурява обща оценка на потребностите от интелектуална собственост на подалото заявление МСП, като се отчита новаторският потенциал на неговите нематериални активи.

Услугата „Предварителна диагностика на интелектуална собственост“ обхваща всички обекти на интелектуална собственост и предоставя експертна помощ по отношение на:

- Определянето на бизнес модела на МСП и стратегията за бизнес развитие;
- Идентифициране и анализ на съществуващата интелектуална собственост и свързаните с нея нематериални активи;
- Разработване на портфолио от интелектуалната собственост на предприятието;
- Разработването на стратегически препоръки за управление на интелектуалната собственост, съгласно общата бизнес стратегия на предприятието.

Предварителната диагностика обхваща всички обекти на интелектуална собственост (изобретения, марки, промишлени дизайни, полезни модели, сортове растения, географски означения), дружествени наименования, имена на домейни и др., както и обекти, които не подлежат на регистрация (напр. търговска тайна).

Възстановяването на изразходваните от МСП средства за предварителна диагностика в размер на 500 евро, се осигурява от следните източници:

- 90% - от размера на таксата за Предварителна диагностика, заплатена от МСП се възстановяват в края на процедурата от СЕСИС;
- 10% - се поемат от кандидата (МСП с регистрация в ЕС, микро-предприятия или самоосигуряващите се лица).

ВАУЧЕР 2 - защита на марка и дизайн:

- Възстановяване на 75% от таксите, събирани от ведомствата за интелектуална собственост (включително националните ведомства за интелектуална собственост, СЕСИС и Ведомството на Бенелюкс за интелектуална собственост) за регистрацията на марки и дизайни;
- Възстановяване на 50% от таксите, събирани от Световната организация за интелектуална собственост за получаване на международна закрила на марките и дизайнните.

ВАУЧЕР 3 - за национални и европейски патенти (предстои неговото пускане)

Възстановяване на 75% от таксите, начислявани от националните патентни ведомства при подаване на национални и европейски патенти и проучване на предшестващото състояние на техниката през 2023 г.

ВАУЧЕР 4 - такса за електронно подаване на заявки за сортовете растения на ни во ЕС:

Възстановяване на 50% от таксата за електронно подаване на заявки за сортовете растения на ниво ЕС (225 евро). Предоставяйки финансова подкрепа за регистрацията върху сортовете растения, Фондът за МСП ще подпомага МСП, участващи в зеления и цифров преход, като в същото време подкрепя целите на Зелената сделка на ЕК.

Във връзка с популяризирането на Фонда за МСП, в началото на 2023 г., Патентно ведомство на Република България, стартира интензивна радио кампания и публикации на официалната интернет страница и в социалните мрежи, поддържани от Ведомството.

Мярка 1.4 Насърчаване на ключови видове предприемачество

Действие 2) Подкрепа за желаещите да стартират стопанска дейност като самонаети лица и МСП в ключови видове предприемачество (жени, младежи, възрастни хора, безработни и имигранти) за предоставяне на обучения, правни, консултантски и менторски услуги.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика (МТСП)

През 2023 г. продължава реализацията на мерките от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ), подкрепящи предприемачеството сред безработни лица, които се финансират със средства от държавния бюджет за активна политика на пазара на труда.

Съгласно чл. 49. ал. 1 от ЗНЗ на безработни лица се предоставят средства за разходи за започване на самостоятелна стопанска дейност като микропредприятие по Закона за малките и средните предприятия по одобрен от териториалното поделение на Агенцията по заетостта (АЗ) бизнес проект. Лицата, сключили договор с АЗ по чл. 49, ал. 1 и регистрирали микропредприятие имат право на допълнителни средства за придобиване на професионална квалификация по предмета на дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект (чл. 49, ал. 3 от ЗНЗ). Непосредствено след започване на дейността се предоставят за не повече от 12 месеца допълнителни месечни суми за внесени осигурителни вноски за фонд „Пенсии“, ДЗПО и НЗОК върху

минималния размер на месечния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съгласно Закона за бюджета на ДОО и НЗОК за съответната година (чл. 49, ал. 4 от ЗНЗ).

На сключилите договор за започване на стопанска дейност и осигурили заетост на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение за безработица, се предоставят суми за трудови възнаграждения, за допълнителни възнаграждения по трудовото законодателство, както и за осигурителни вноски, дължими от работодателя (чл. 47, ал. 4 от ЗНЗ). На същите лица може да се предоставят допълнително и средства под формата на кредит за квалификация по предмета на стопанската дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект (чл. 48 от ЗНЗ).

Съгласно чл. 47 от ЗНЗ на лице или лица, които са безработни с право на парично обезщетение и желаят самостоятелно или заедно да започнат стопанска дейност за производство на стоки и/или услуги, се предоставят за сметка на фонд "Безработица" еднократни парични суми след одобряване на бизнес проект от поделението на Агенцията по заетостта и заявление от лицето до поделението на Агенцията по заетостта, с което заявява, че желае да получи еднократна парична сума вместо парично обезщетение за безработица при условията и по реда на Кодекса за социалното осигуряване (КСО). Право на еднократна парична сума имат лицата, които отговарят на изискванията за отпускане на парично обезщетение при условията и по реда на КСО. На лицата, които са получили еднократна парична сума и които осигуряват заетост по одобрения проект на друго безработно лице без право на парично обезщетение за безработица се предоставят и допълнително средства.

В подкрепа на работодатели-микропредприятия, регистрирани по действащото законодателство, се предоставят средства за откриване на нови работни места. Субсидиите за трудово възнаграждение и допълнителни възнаграждения по трудовото законодателство, както и за осигурителни вноски, дължими от работодателя се предоставят за срок не повече от 24 месеца за първите пет разкрити работни места, на които са наети безработни лица, насочени от поделенията на АЗ (чл. 50 от ЗНЗ).

Възстановяват се и разходите за ползвани външни консултантски услуги и/или съпътстващи услуги на започналите стопанска дейност лица, съгласно утвърдена номенклатура и лимити от Съвета за сътрудничество към Дирекция „Бюро по труда“ (чл. 49б от ЗНЗ).

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

1. Брой безработни, започнали самостоятелна стопанска дейност като микропредприятия съгласно чл. 49, ал. 1 от ЗНЗ;
2. Брой безработни, започнали работа на първите пет разкрити работни места от работодатели-микропредприятия съгласно чл. 50 от ЗНЗ.

Мярка 1.5 Подкрепа за занаятчийството, предприемачеството в селските райони и творческите индустрии, вкл. на регионално ниво

Действие 2) Безвъзмездно финансиране и финансови инструменти за задоволяване на различните потребности на предприемачите и новосъздадените предприятия в селските райони

Действието се изпълнява от Министерство на земеделието

През 2023 г. ще се реализират следните процедури по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020:

- „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ от ПРСР 2014-2020 година с бюджет от 20 000 000 евро с минимален размер на проектите от 10 000 евро;
- BG06RDNP001-4.012 по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ от ПРСР 2014-2020 г. с общата стойност на одобрените разходи 735 968 156.49 лева.
- BG06RDNP001-4.015 по подмярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ от ПРСР 2014-2020 г. Общият размер на БФП по процедурата възлиза на 426 280 028.74 лева.

Действие 3) Проекти и мерки за насърчаване на занаятчийството и предприемачите в творческите индустрии.

Действието се изпълнява от Министерство на иновациите и растежа, Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията

През 2023 г. ще започне изпълнението на процедура за Подобряване на производствения капацитет на семейни предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите. Процедурата има за цел подобряване на производствения капацитет на МСП - семейни предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите с цел повишаване на тяхната конкурентоспособност и засилване на пазарното им присъствие. По процедурата се очаква да бъде определен бюджет от 117,5 млн. лв. насочен към съществуващи МСП - семейни предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите.

Действието допринася за изпълнението на мярка 1.4.1.

Област на въздействие 2: Достъп до пазари

Мярка 2.1 Насърчаване на интернационализацията на МСП

Действие 1) Продължаващо развитие и поддръжка на Експортен хъб България, по-специално на неговата дигитална платформа, за предоставяне на информация за: i) възможности за подкрепа, публични и други институции; ii) актуална пазарна информация за маркетингови проучвания на външни пазари; iii) международни и регионални търговски панаири и изложения; iv) прилагане на комбинирани мерки за подкрепа като част от насърчаването на интернационализацията, които позволяват едновременна подкрепа на съответните МСП за технологично развитие, дигитализация, разработване на нови продукти и формиране на умения (ИАНМСП).

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 2) Подготовка и провеждане на информационни кампании, посветени на интернационализацията на МСП

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 3) Изпълнение на маркетингови мерки, анализи и подкрепа на МСП за разработване и подготовка на промоционални материали за международни и регионални търговски панаири.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 4) Подкрепа за създаването на експортно-ориентирани клъстери, инициативи и сдружения на МСП, и включването им в международни вериги на стойността.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Мярка 2.2 Подкрепа на МСП за участие в мероприятия за насърчаване на търговията

Действие 1) Изготвяне на годишни програми от ИАНМСП в съответствие с националните и регионалните приоритети, определени в Стратегията, и с предложенията на заинтересованите страни за участие на МСП в търговски панаири и големи събития.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 2) Провеждане и/или подкрепа на МСП за участие в международни търговски панаири, бизнес конференции и бизнес срещи в България.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 3) Подкрепа за участие на МСП в международни панаири, търговски изложения и бизнес конференции в чужбина.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 4) Подкрепа за мероприятия с акцент върху МСП, организирани от браншови организации, асоциации на МСП и стартиращи предприятия, бизнес клъстери, неправителствени организации и др.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 5) Участие на МСП в официални бизнес делегации и търговски мисии.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Мярка 2.4 Подкрепа за развитие на електронната търговия

Действие 3) Насърчаване на МСП за използване на международни платформи за електронна търговия чрез семинари, обучения и срещи.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Област на въздействие 3: Достъп до финансиране

На 16 февруари 2023 г. ФМФИБ сключи Споразумение за управление финансовите инструменти по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП) 2021-2027 с Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ (ГДЕФК) към Министерство на иновациите и растежа, Управляващ орган на програмата. Размерът на средствата, възложени за управление по силата на Споразумението, надхвърля 1,2 млрд. лв. Над 1 млрд. лв. от целия размер на средствата ще бъде насочен към финансови инструменти, като за първи път са осигурени и допълнителни 263 млн. лв. за безвъзмездна финансова помощ в единична операция в комбинация с финансовия инструмент. Предвидената част за финансови инструменти ще мобилизира допълнителен частен капитал от минимум 400 млн. лв. Планирано е 533 млн. лв. да бъдат насочени за дялови инвестиции и 730 млн. лв. за кредитиране на българските компании при преференциални условия за енергийна и ресурсна ефективност. Изпълнението на финансовите инструменти по програмата ще стартира след провеждане на процедура по Закона за обществените поръчки за избор на финансови посредници и ще продължи до края на 2029 г.

Мярка 3.1 Финансови инструменти в подкрепа на конкурентоспособността на МСП

Действие 1) Осигуряване на безвъзмездно финансиране и финансови инструменти за насърчаване на МСП за въвеждане в производствения процес на нови и модерни технологии, дигитални решения, специализиран хардуер и софтуер.

Действието се изпълнява от Българската банка за развитие

Фондът за капиталови инвестиции, част от Групата на ББР предвижда продължаване действието на съществуващите капиталови програми за МСП, в това число и не само:

1. Дялови инвестиции за МСП, чиято цел е ускорена дигитализация на процесите в МСП, интернационализация, популяризация и експанзия на бързо растящи български компании.
2. Организиране и участие на семинари, обучения в сферата на дяловия капитал, предприемачеството и иновациите.

Действие 2) Осигуряване на безвъзмездно финансиране и финансови инструменти за технологична модернизация и производството на нови продукти и услуги.

Действието се изпълнява от Министерството на иновациите и растежа по линия на Плана за възстановяване и устойчивост

Продължава изпълнението на Процедура BG-RRP-3.004 Технологична модернизация и бюджет 225,6 млн. лв. Процедурата е насочена към МСП от приоритетни сектори съгласно „Националната стратегия за малките и средните предприятия“ 2021-2027 г. (напр. преработващата индустрия, ИКТ и др.)

Полученото финансиране може да се използва за закупуване на ново технологично оборудване и софтуер с акцент върху дигитализацията на производствените процеси. Добавената стойност за предприятията се изразява в повишаване на ефективността на производствените процеси, постигане на по-висока производителност, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига. Очакваният ефект е възстановяване на икономическия потенциал на предприятията от периода преди COVID пандемията и създаване на условия за растеж и развитие чрез увеличаване на добавената стойност от предлаганите продукти/услуги или преориентиране на дейността.

Мярка 3.2 Осигуряване на финансови инструменти и гаранционни схеми за инвестиционно финансиране и експортна дейност на МСП

Действие 1) Осигуряване на различни финансови инструменти за МСП – банкови кредити, кредитни линии, лизинг, факторинг и др.

Действието се изпълнява от Българската банка за развитие

Българска банка за развитие продължава дейността си по директно финансиране на МСП чрез програми със специални облекчения и чрез стандартно финансиране. Продължава и дейността по индиректното подпомагане и улесняване достъпа до финансиране на МСП както чрез своите активни, дългосрочни он-лендинг програми, така и чрез нови гаранционни механизми. През 2022г. стартира първата по рода си Гаранционна програма за лизингови сделки за МСП. Реализирана бе и нова гаранционна програма за облекчен достъп до кредитиране през търговските банки - НГФ 2022г. с която се цели подпомагане на стартиращи, развиващи се и модернизиращи се МСП в страната чрез гаранция до 50% от размера на кредитите. Чрез другото си дъщерно дружество - ББР Лизинг ЕАД, Групата на ББР достига до повече МСП чрез предоставяне на финансов лизинг на производствени машини и оборудване, транспортни средства, строителна и земеделска техника, медицинско оборудване, енергийно оборудване, недвижими имоти. Финансовият лизинг е основна форма на финансиране, ползвана от малките и средни предприятия за закупуването на активи и средства за производство.

Действие 2) Осигуряване на гаранционни схеми за МСП от Групата на Българска банка за развитие, Холдингов фонд, Национален гаранционен фонд и др.

Действието се изпълнява от „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ), Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 (ОПИК)

Изпълнението на финансовият инструмент Портфейлна гаранция, с таван на загубите по Програма „Възстановяване“ („Възстановяване 2“), финансиран със средства по Приоритетна ос 6 „Възстановяване на МСП“ на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. (ОПИК) е удължено до 31.03.2023г. По данни към 31.12.2022г., 390 крайни получатели са подкрепени с нови кредити в размер на 157,6 млн. лева (договорен размер). ФМФИБ обследва възможности за пренасочване на допълнителен ресурс и удължаване до края на 2023г.

Действие 3) Осигуряване на предекспортно и следекспортно финансиране от Българска агенция за експортно застраховане чрез финансови инструменти, които ще подкрепят интернационализацията на МСП.

Действието се изпълнява от Българска агенция за експортно застраховане (БАЕЗ)

В съответствие с чл. 3 от Закона за експортното застраховане БАЕЗ ЕАД осигурява предекспортно и експортно финансиране чрез финансови инструменти:

1. Застрахователно покритие по кредити и финансираня, отпуснати на МСП;
2. Подпомагане на експортната дейност на МСП, чрез осигуряване на застрахователно покритие и гарантиране на плащанията по търговски сделки за износ, при условията на отложено плащане.

Мярка 3.3 Осигуряване на финансови инструменти за микропредприятията и малките предприятия

Действие 2) Осигуряване на микрофинансиране, кредити за оборотен капитал и преференциални инвестиционни кредити за микропредприятия и малки предприятия.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика, ОПРЧР чрез Фонд мениджър на финансови инструменти в България.

Финансови инструменти за микрокредитиране и гаранции за микрокредитиране по ОПРЧР 2014-2020 г. чрез ФМФИБ ЕАД:

В рамките на ОПРЧР 2014-2020 се изпълняват два финансови инструмента, по които се предоставят 1) микрокредити до 25 000 евро (Финансов инструмент - Микрокредитиране със споделен риск) и 2) гаранции за микрокредити до 50 000 евро

(Финансов инструмент – Портфейлни гаранции с таван на загубите) чрез „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД.

Договореният ресурс с финансови посредници възлиза на общо 30.60 млн. лева (от които 6.00 млн. лева за гаранции), като са сключени споразумения с 5 финансови посредника.

На базата на подписаните споразумения и активната дейност на избраните финансови посредници, към 28.02.2023 г. са предоставени общо 767 кредита за 27 114 млн. лева в подкрепа на 743 предприятия, 13 от които са социални предприятия. На крайните получатели са изплатени средства в размер на 25 804 млн. лева, от тях 16 718 млн. лева са публични средства, към които е добавен допълнително мобилизиран частен ресурс от посредниците.

Действието се изпълнява от Българска банка за развитие.

ББР Микрофинансиране ЕАД, част от Групата на ББР, продължава действието на съществуващите кредитни продукти и програми за кредитиране на МСП, в това число и не само:

- Осигуряване на финансови инструменти за микропредприятията и малките предприятия;
- Подкрепа за стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия за достъп до финансиране.

С цел обогатяване на продуктовото си портфолио и улесняване на достъпа до финансиране ББР участва в процедурата по одобрение като посредник за новата гаранционна програма на ЕИФ - InvestEU.

Действие 3) Осигуряване на инструменти за споделяне на риска, насочени към засилване на икономическата активност на микропредприятията и малките предприятия.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика, Фонд мениджър на финансови инструменти в България.

Действието се изпълнява по мярка 3.3.2.

Мярка 3.4 Подкрепа за стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия за достъп до финансиране

Действие 1) Осигуряване на предсидово и сийдово финансиране за стартиращи

предприятия.

Действието се изпълнява от Фонд мениджър на финансови инструменти в България.

Фонд за ускоряване и начално финансиране (ФУНФ).

Финансиран със средства по Приоритетна ос 2 на ОПИК, инструментът има за цел насърчаване на предприемачеството в България и улесняване на достъпа до финансиране на малките и средни предприятия в начален етап на тяхното развитие, както и повишаване на перспективите за оцеляване пред стартиращи фирми, като осигурява дялово и квази-дялово финансиране съобразено с целите на Програмата. Инструментът е структуриран в три фонда с общ бюджет от 138, 66 млн. лв., разпределен между три финансови посредника. Привлеченият частен ресурс на ниво фонд възлиза на 10,96 млн. лева, като допълнително е поет ангажимент от ко-инвеститори за 20,27 млн. лева. Към края на февруари 2023 г. с финансовия инструмент са подкрепени 195 предприятия, като до тях е достигнал публичен ресурс в размер на 64,39 млн. лева и 23,08 млн. лева привлечен частен ресурс. Изпълнението на финансовия инструмент продължава и през 2023 г.

Действие 2) Осигуряване на рисков капитал.

Действието се изпълнява от Фонд мениджър на финансови инструменти в България.

Фонд за рисков капитал (ФРК)

Финансовият инструмент е финансиран със средства по Приоритетна ос 2 на ОПИК и цели да подкрепи предприемаческата екосистема в България, чрез подпомагане на високотехнологични компании, които имат нужда от финансиране, за да утвърдят и разширят дейността си. Чрез 65,1 млн. лева публичен ресурс и 10,2 млн. лева частно съфинансиране на ниво фонд. Към края на февруари 2023 г. с финансовия инструмент са подкрепени 18 предприятия, като до тях е достигнал публичен ресурс в размер на 33,91 млн. лева и 9,34 млн. лева привлечен частен ресурс. Изпълнението на финансовия инструмент продължава и през 2023 г.

Действие 3) Осигуряване на капитал за растеж (мецанин финансиране) за разрастващи се предприятия и бързоразрастващи се средни предприятия.

Действието се изпълнява от Фонд мениджър на финансови инструменти в България.

Фонд мецанин/растеж (ФМР)

Целта на финансовия инструмента е да осигури достъп до алтернативно финансиране за МСП с потенциал за растеж и с планове за разширяване и подобряване на дейността, както и разработване на нови продукти и услуги. Финансиран по

Приоритетна ос 2 на ОПИК, Фондът разполага с публични средства от 75.3 млн. лв. и привлечен частен ресурс на ниво фонд от 8,37 млн. лева, като допълнително е поет ангажимент от ко-инвеститори за 17,64 млн. лева. Към края на февруари 2023 г. е извършена една инвестиция в размер на 7,04 млн. лева публичен ресурс и 4,28 млн. лева привлечен частен ресурс. Изпълнението на инструмента продължава и през 2023 г.

Област на въздействие 4: Дигитализация и умения

Мярка 4.1 Насърчаване на дигитализацията на МСП

Действие 1) Въвеждане на дигитални технологии, софтуер, решения за електронна търговия, дигитални приложения и прилагане на подходящи процеси за киберсигурност и сигурност на данните.

Действието се изпълнява от Министерството на иновациите и растежа по линия на Националния план за възстановяване и устойчивост.

В изпълнение на Програмата за икономическа трансформация по компонент 3 „Интелигентна индустрия“ на Националния план за възстановяване и устойчивост е обявена е процедура BG-RRP-3.005 „Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия“ Процедурата е обявена официално на 17.10.2022 г. с краен срок за кандидатстване 19.12.2022 г. Общият размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата е 30 600 000 лв. Изпълнението на процедурата продължава през 2023 г.

Мярка 4.3 Подкрепа за придобиване на дигитални умения

Действие 1) Извършване на редовни оценки на потребностите от обучение за точно определяне на целевите групи за обучение и техните специфични потребности (вкл. потребности от умения, свързани с дигитализацията).

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика

Операция „Развитие на дигиталните умения“ по ОПРЧР 2014-2020 г.

През 2023 г. ще продължи и ще приключи изпълнението на Компонент 2 на операцията, започнал през 2021 г., който се реализира чрез съвместни проекти на национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите в България. Организацията изследват дигиталните умения на заетите лица и разработват инструменти за поддържане и надграждане на дигиталните умения на работещите в широк обхват от сектори на българската икономика.

През 2023 г. на база на разработени, тествани и валидирани унифицирани профили за дигитални умения по ключови длъжности и/или професии и секторни квалификационни рамки за развитие на дигитални умения, и тествани реалните текущи умения на заетите лица чрез специално разработени за целта инструменти за оценка, ще продължи разработването и тестването на учебни програми за придобиване на необходими специфични дигитални умения. Чрез изпълнението на

проектите се предвижда до края на проекта да се разработят и тестват 252 програми за обучения за придобиване на необходимите нива на дигитални умения за съответната длъжност/професия и да бъдат изготвени профили на необходимите дигитални умения за 525 длъжности/професии в 101 сектора.

Действие 2) Внедряване на дигитални/онлайн приложения и аналитични решения в процеса на наблюдение и непрекъсната оценка на потребностите от обучение във всички професионални области.

Действието се изпълнява от Министерство на образованието и науката

- По Национална програма „Повишаване компетентностите на преподавателите от държавните висши училища, подготвящи бъдещи учители“ се очаква да бъдат обучени около 300 преподаватели за прилагане на иновативни (дигитални) образователни технологии в учебния процес.
- По Национална програма „Дигитална квалификация“ са изготвени програмите за обучение и предстои провеждане на самите обучения. Получени са кандидатурите на 2471 желаещи да се включат в самите обучения. Очаква се през 2023 г. да бъдат обучени около 1200 преподаватели от висшите училища, практики и учители.
- По проект „Качество и ефективност“, изпълняван от Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) в партньорство с Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта, е предприето модернизиране на дейността на НАПОО с цел предоставянето на по-качествени услуги по професионално обучение. Предвидено е изграждане на по-ефективна система за мониторинг и прилагането на законодателството в областта на професионалното образование и обучение.
- По проект „Пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийноефективни решения в сградите в България до 2030 г.“ (BUILD UP Skills Bulgaria 2030) е предвидено решително повишаване на знанията и уменията на специалистите и работниците в строителството за изграждане на сгради с нулеви въглеродни емисии в унисон с очакваните изменения на директивите за енергийната ефективност (COM/2021/558 final), енергийните характеристики на сградите (COM(2021) 802 final) и възобновяемите енергийни източници (COM/2021/557 final).

Действие 3) Провеждане на обучения за МСП за подобряване формирането на необходимите умения в областта на дигитализацията, ИКТ, киберсигурността и в други области, които са специфични за дейността на МСП.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика

През 2023 г. ще стартира подкрепата, която МСП ще получат от новата ПРЧР 2021-2027. Програмата предвижда инвестиции за развитие на дигитални умения на работната сила, в т.ч. безработни и неактивни лица, както и заети в предприятията лица. През 2023 г. се очаква да стартират операции по ПРЧР, които ще подпомогнат повишаването на дигиталните умения на работещите в предприятията.

- Операция „Дигитални умения“

Операцията е насочена изцяло към придобиване на нови и повишаване на наличните дигитални умения на безработни и неактивни лица, вкл. младежи. Ще бъде дадена възможност за придобиване на общи дигитални умения на напреднало и/или високоспециализирано ниво (нива 5-6 или 7-8 по Европейската рамка за дигитални умения DigComp 2) за безработни, както и всички нива на умения от 1 до 8 за неактивни лица. С подобрените или придобити нови дигитални умения тези лица ще отговарят по-адекватно на търсенията на работодателите и ще се увеличат възможностите за предприятията да наемат по-квалифицирана работна сила. С бюджет от 40 млн. лв. се очаква да се подпомогнат над 40 000 лица, като е предвидено изпълнение чрез Агенция по заетостта като конкретен бенефициент.

- Операция „Нови умения“

Операцията предвижда финансиране за придобиване и надграждане на специфични умения на заети в предприятията лица, чрез проектни предложения на работодатели, преминали процедура за конкурентен подбор. Ще се финансират проекти за реализиране на специфични обучения, свързани с работното място, в т.ч. за придобиване на специфични дигитални умения, „меки“ умения, обучения към управленски персонал за умения, свързани с кръговата икономика и зеления преход, въвеждането на нисковъглеродни, ресурсно ефективни и безотпадни процеси и технологии и др. Ще бъдат подкрепени и обучения за придобиване или повишаване на професионалната квалификация, свързани с конкретното работно място. Конкретните видове обучения ще се планират от работодателите в отделните проекти. Операцията няма изключителна насоченост само към дигитални умения.

- Операция „Квалификация, умения и кариерно развитие на заети лица“

Операцията предвижда работещи лица – заети или самостоятелно заети, да получат възможност за придобиване или повишаване на своите умения в сферата на професионалната квалификация, преносимите меки умения или дигиталните умения. Лицата заявяват самостоятелно своите желания и използват ваучери за обучения. По ПРЧР се предвижда възможност за придобиване на общи дигитални умения на напреднало и/или високоспециализирано ниво (нива 5-6 или 7-8 по Европейската рамка за дигитални умения DigComp 2). Повишените лични умения ще имат ефект и на работните места на обучените в предприятията, където те ще могат да се прилагат. По операцията се предвижда в период до 2025 г. вкл. да се подобрят дигиталните умения на над 11 000 лица. Бюджетът за обучения по операцията е 50 млн. лв., като в него се обхващат всички видове обучения. Операцията ще се изпълнява от Агенция по заетостта като конкретен бенефициент. Операцията няма изключителна насоченост само към дигитални умения.

Мярка 4.4 Насърчаване на участието на МСП в дуално обучение (обучение чрез работа)

Действие 1) Последващо развитие и поддържане на информационна база данни на работодателите, които отговарят на изискванията за участие в партньорства за дуално обучение (обучение чрез работа) с цел насърчаване, популяризиране и подкрепа на дуалното обучение в България.

Действието се изпълнява от Министерство на икономиката и индустрията

Министерството на икономиката и индустрията поддържа Информационна база данни (ИБД) на работодателите, които отговарят на изискванията за участие в партньорства за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение) се поддържа от МИИ.

Действие 2) Подкрепа на МСП за предоставяне на дуално обучение. Насърчаване на МСП, които предоставят дуално обучение, в процеса на участието им в програми с национално и европейско финансиране.

Действието се изпълнява от Министерство на образованието и науката

Мярка 4.6 Разработване на платформа и инструменти за електронно обучение и насърчаване на онлайн базирани обучения

Действие 1) Разработване и създаване на образователна уеб платформа (платформа за електронно обучение) и електронно съдържание на съответните курсове в области, които са важни за конкурентоспособността на МСП, както в хоризонтални, така и в специфични за дейността им области.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика по линия на Националния план за възстановяване и устойчивост.

За подпомагане на работната сила за справяне с цифровия преход и развитие в цифровия свят на труда, активната политика на пазара на труда поставя приоритет върху изграждането и развитието на уменията на бъдещето, повишаване на квалификацията и преквалификация в съответствие с новите потребности на пазара на труда, развитие на дигиталните умения. За тази цел МТСП стартира през 2022 г. мащабен проект на стойност 194 млн. евро, финансиран по Националния план за възстановяване и устойчивост. В рамките на проекта е заложено до средата на 2026 г. обучение на 500 хил. безработни и заети лица за придобиване на базово и/или средно равнище на дигитални умения и предоставяне на възможност на 100 000 лица да сертифицират дигиталните си умения, придобити чрез неформално обучение и самостоятелно учене. Обученията ще се реализират чрез електронни ваучери за обучение. За осигуряване на единен подход и качество на обучението са разработени единни програми и ресурси за обучение по нива на дигитални умения в съответствие с Европейската рамка за цифрова компетентност DigComp. Предвидено е провеждане на външно независимо изпитване и сертифициране на дигиталните умения от Единен сертификационен център по цифрова компетентност чрез единни инструменти за оценка на дигиталните умения в електронна среда. В рамките на проекта е заложено до средата на 2024г. да се разработи и внедри национална виртуална платформа за електронно обучение на лица над 16 г., която ще даде възможности за обучение от разстояние. Платформата ще включва поне 100 онлайн курса за електронно обучение за придобиване на квалификация и ключови компетентности, 50 електронни ресурси за самостоятелно учене, електронна библиотека, електронни работилници и лаборатории за практически упражнения, регистър на обученията, регистър на издадените документи и др. Платформата ще съдържа необходимите функционалности и адаптирани програми за обучение на лица в неравностойно положение, вкл. лица с увреждания, лица с ниско равнище на образование, по-възрастни лица и др. Ще бъдат

създадени 760 дигитални клуба на територията на цялата страна с необходимото компютърно оборудване, интернет свързаност и наставници за осигуряване на безплатен достъп и подкрепа на лицата в неравностойно положение за включване в онлайн обучение чрез платформата. Предвидено е през платформата да се осъществяват всички онлайн курсове за обучение на безработни и заети лица, организирани в рамките на активната политика на пазара на труда и финансирани от националния бюджет, ЕСФ+ и др. европейски средства.

Област на въздействие 5: По-добро регулиране и бизнес среда

Мярка 5.3 Популяризиране на ролята на Посланика на МСП (SME Envoy)

Действие 4) Идентифициране и насърчаване на добри практики в политиката за МСП и в областта на предприемачеството, реализирани в рамките на различни инициативи и програми.

Действието се изпълнява от Министерство на икономиката и индустрията

Предвижда се участие на Посланика на МСП в Асамблеята на МСП и участие на проект – национален победител в конкурса „Европейски награди за предприемачество“

Мярка 5.4. „Подобряване на бизнес средата за МСП“

Действие 1) Извършване на оценка на въздействието. Развитие на капацитета на централната администрация за извършване на оценки на въздействието и за оценяване на ефекта на законодателни предложения върху разходите за МСП“

Действието се изпълнява от Администрацията на Министерския съвет

Продължава дейността по извършване на оценки на въздействието с цел повишаване на капацитета на администрациите, чрез извършване на 18 цялостни предварителни оценки на въздействието и 18 последващи оценки на въздействието със собствен ресурс на администрациите и методическа подкрепа от администрацията на Министерския съвет.

Мярка 5.5 Улесняване на участието на МСП в обществени поръчки

Действие 1) Повишаване на осведомеността на МСП относно състоянието на пазара на обществените поръчки в България. Извършване на анализ и обработка на данни за правилата и процедурите за възлагане на обществени поръчки, вкл. брой на обществените поръчки, брой на възлагащите органи, брой на изпълнителите, дял на

поръчките с европейско финансиране, брой на обществените поръчки според предмета – доставка на стоки, предоставяне на услуги, строителство - брой и стойност на договорите, дял на обжалваните процедури и забелязани нередности.

Действието се изпълнява от Агенция по обществени поръчки

Считано от м. юни 2020 г. е осигурена „единна точка за достъп“ до информацията за всички обществени поръчки в страната чрез Регистъра на обществените поръчки (РОП), част от Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (ЦАИС ЕОП).

В изпълнение на правомощието по чл. 229, ал. 1, т. 15 от ЗОП, АОП издава бюлетин с данни по основни показатели за развитието на пазара на обществените поръчки в страната на месечна и годишна база. В РОП, част от ЦАИС ЕОП, е предоставен пълен, безплатен и неограничен достъп до тази информация на български и английски език. Допълнително, планирано е през 2023 г. да се улесни достъпът до тази информация чрез интеграция на линк на Портала за обществени поръчки (ПОП).

АОП продължава да поддържа Регистъра на обществените поръчки, открити преди задължителното използване на ЦАИС ЕОП. Двата регистъра предоставят на потребителите възможности за бързо и разширено търсене по широк набор от критерии. В ЦАИС ЕОП е имплементирана функционалност за запазване на комбинация от критерии като шаблон за търсене и периодично изпращане на информация на избран от потребителя адрес на електронна поща по зададения шаблон.

Предстои внедряване в ЦАИС ЕОП на нови електронни формуляри за обществени поръчки в изпълнение на изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/2303 на Комисията от 24.11.2022 г., планирано да завърши през четвъртото тримесечие на 2023 г. Новите формуляри разширяват обхвата и подобряват качеството на данните за обществените поръчки в страната. Използването им е задължително за възложителите, а информацията ще е достъпна за заинтересованите страни в РОП.

АОП планира провеждане на информационни събития за подобряване на знанията и уменията за работа с РОП. Целта е формиране на капацитет за извличане данни от Регистъра, включително за повишаване на осведомеността, относно състоянието на пазара на обществените поръчки в България. Събитията са предназначени за широк кръг заинтересовани страни – възложители, стопански субекти и др., а участието ще е безплатно. Едновременно с това Агенцията продължава да разработва методически указания и да предоставя отговори по писмени запитвания и преки консултации.

Действие 4) Непрекъснато увеличаване на публичността и прозрачността на обществените поръчки, интегриране на интернет страници със съответната информация на местно и централно ниво в единна уеб платформа, осигуряване на съответствие с приетите стандарти при отчитане на изпълнението на проекти и резултати по програми, финансирани от ЕФ.

Действието се изпълнява от Агенция по обществени поръчки

АОП осъществява редица дейности за изграждане на капацитет за законосъобразно провеждане и за участие в обществени поръчки. Агенцията публикува методически указания и помощни материали за възложителите и стопанските субекти в специализирани секции на ПОП. През 2022 г. с цел повишаване на прозрачността на контрола, извършван от АОП, е публикуван документ, в който са обобщени основните и специфични грешки, установени при контрола чрез случаен избор. Периодично се предоставя информация за изготвените становища от осъществен втори етап на контрола чрез случаен избор и за извършен контрол на процедури на договаряне. Информацията е достъпна на ПОП в раздел „Предварителен контрол“ в новосъздадена секция – „Извършени проверки“, като поддържането ѝ ще продължи и през 2023 година.

С цел осигуряване на безпроблемна работа с националната платформа функционира Център за обслужване на потребители на ЦАИС ЕОП. Експертна техническа помощ за работа с платформата се предоставя всеки делничен ден на националния телефон 0700 17 151. АОП периодично проучва потребителското мнение и планира мерки за подобряване качеството на обслужване. В тази връзка предстои разширяване на каналите за комуникация с потребителите на платформата. Допълнително, периодично се актуализират ръководствата за работа със системата – за възложителите и за стопанските субекти. На разположение на потребителите остава тестовата среда на ЦАИС ЕОП, като възможност за самообучение.

АОП предприема редица мерки в изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост. В тази връзка през 2023 г., Агенцията планира публикуване на допълнителни материали, включително видео указания за прилагане на електронни техники и инструменти за възлагане на обществени поръчки. Посочените практики се считат за средство за повишаване на конкуренцията, публичността и прозрачността, подобряване на достъпа до пазара на обществените поръчки, включително за малките и средните предприятия, и за постигане на икономическа ефективност.

Изградена е свързаност между Информационната система на Комисията за защита на конкуренцията и ЦАИС ЕОП чрез RegiX, която осигурява обмен на информация за жалби и производства по обществени поръчки. Информация, свързана с обжалването се съдържа в публичната преписка на поръчката в РОП. През 2023 г. е предвидено надграждане на интеграцията между двата регистъра. Последното ще осигури по-лесен и бърз достъп до информация на заинтересованите страни относно текущия контрол по законосъобразност на обществените поръчки.

Мярка 5.6 Втори шанс, забавени плащания и насърчаване наследяването на бизнес

Действие 1) Изменения в правната рамка за намаляване на времетраенето и разходите по закриване на предприятие и укрепване на рамката за процедури по несъстоятелност.

Действието се изпълнява от Министерство на правосъдието

Предвиждат се промени в Търговския закон с цел транспониране на Директива (ЕС) 2019/1023 и приключване на реформата за рамката на несъстоятелността в рамките на Реформа 4: Укрепване на процедурата по несъстоятелност от НПВУ.

Предвижда се изпълнение на проект по линия на Инструмента за техническа подкрепа за създаване и прилагане на по-ефективна рамка и процедури по несъстоятелност в България – подадено проектно предложение „Подпомагане прилагането на ефективни процедури по несъстоятелност в България“ през 2022 г. Искането е насочено към подобряване ефективността на производството по несъстоятелност, повишаване на доверието в съдебната система, премахване на злоупотребите с производството по несъстоятелност, повишаване на капацитета на синдиците, както и ускоряване на процедурите по несъстоятелност.

Целта е да се подготви основата, на която правителството да предложи подобряване на ефективността на регулаторната рамка за процедурите по несъстоятелност и да се определят възможностите за нейното усъвършенстване.

Очакваният резултат от предоставената мярка за подкрепа е цялостната промяна на регулаторната рамка за несъстоятелността в България. За да се гарантира правилното ѝ прилагане, а така също и прилагането на мярката за системите за ранно предупреждение, режима за опрощаване на задължения, предотвратяването и ускоряването на фазите на обичайното производство по несъстоятелност, настоящото искане и планираните дейности ще подпомогнат МП да насърчи бързото откриване на

производства по несъстоятелност и рационализирането на процедурите, за да се подпомогне реструктурирането на рентабилни фирми (МСП) и по-бързото ликвидиране на нерентабилни. Освен това чрез последваща оценка на измененията в ТЗ ще се осигури адекватна и обратна информация по отношение на мерките.

Очакваната продължителност на проекта е 24 месеца считано от момента на избор на доставчик на услугата.

Област на въздействие 6: Околна среда

Мярка 6.1 Подобряване на енергийната и ресурсната ефективност на МСП и увеличаване използването на възобновяеми енергийни източници

Действие 1) Подкрепа за подобряване на енергийната ефективност в МСП. Укрепване на мрежата на енергийните одитори.

Действието се изпълнява от Министерство на енергетиката и Агенция за устойчиво енергийно регулиране.

В рамките на компетентностите си Агенция за устойчиво енергийно регулиране (АУЕР) осигурява информиране на МСП относно ползите и възможностите за повишаване на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници на енергия, както и осигурява контрола върху качеството на извършваните енергийни обследвания в сектор Индустрия. АУЕР също така организира обучения и осигурява методически указания на енергийните одитори в сектора. Дейностите се извършват текущо като част от дейността на АУЕР.

Действие 2) Подкрепа за подобряване на ресурсната/материалната ефективност и цялостен преход към постигане на кръгов модел в МСП. Подобряване на ефективността на използване на водата като ресурс в МСП и насърчаване повторното ѝ използване. Създаване на мрежа на ресурсни одитори.

Действието се изпълнява от Министерство на иновациите и растежа по Плана за възстановяване и устойчивост.

Предстои стартиране на процедура BG-RRP-3.008 Подкрепа за прехода към кръгова икономика в предприятията. Целта на процедурата е да допринесе за ускоряване на прехода към кръгова икономика чрез предоставянето на безвъзмездни средства на предприятията от производствения сектор за въвеждане на кръгови модели за използване на ресурсите и внедряване на неутрални по отношение на климата методи и технологии за производство и потребление на продуктите от дейността им.

Процедурата е насочена към МСП и големи предприятия реализирането на технологии, които допринасят за въвеждане на кръгови модели в предприятията в следните направления:

- предотвратяване или намаляване образуването на отпадъци;
- намаляване на използваните суровини;

- ограничаване използването на опаковки от пластмаса и пластмасови продукти за еднократна употреба;

- производство на устойчиви продукти.

В случай че предложенията се изпълняват в партньорство, същите следва да осигуряват постигането на промишлена (индустриална) симбиоза.

Общият размер на средствата по процедурата е 180 млн. лв. от които 54 млн. за микро и малки предприятия и 90 млн. лв. за средни предприятия.

Процедурата допринася за изпълнение на целите на Приоритет 6, мерки 6.3 и 6.4 и по конкретно действия: 6.1.2, 6.3.1, 6.3.2, 6.4.3 и 6.4.5

Действие 3) Подкрепа за увеличаване използването на различни видове възобновяема енергия от МСП в съответствие с добрите европейски практики (соларна, вятърна, водна, системи на биомаса и когенерационни системи и др.)

Действието се изпълнява от Министерство на енергетиката

1. Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗИД на ЗЕВИ)

С цел транспониране на изискванията на Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници е изготвен проект на ЗИД на ЗЕВИ. В законопроекта са предвидени промени, свързани с Реформа 4 „Механизъм за финансиране на проекти за енергийна ефективност и ВИ заедно със сметките за енергия" (С4.R4) и Реформа 6 „Стимулиране на производството на електроенергия от ВЕИ" (С4.R6)- В ПЗР на ЗИД на ЗЕВИ от Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България (ПВУ). Предложени са и промени в изпълнение на препоръки на Европейската комисия (ЕК) във връзка с процедура по нотификация на схема за държавна помощ SA.51542 (2018/NN) - Промени в схемата за подпомагане на производството от ВЕИ в България и бележки по одобрената с Решение от 2016 г. на Европейската комисия Схема за държавна помощ SA.44840 (2016/NN) - Подпомагане на производството на енергия от възобновяеми източници в България в областта на производството на електрическа енергия от ВИ. Предвидените промени в ЗЕВИ ще подпомогнат изпълнението на мярката за увеличаване използването на ВЕИ от всички потребители, включително МСП.

През 2022 г. се проведе процедура по междуведомствено съгласуване и обществени консултации на проекта на закон. С Решение № 34 от 17.01.2023 г. Министерският съвет (МС) одобри проекта на ЗИД на ЗЕВИ и с писмо от министър- председателя,

одобреният законопроект беше внесен за разглеждане от Народното събрание (НС). Законопроектът беше разгледан на заседания на 19.01.2023 г. от водещата Комисия по енергетика и в Комисията по околната среда и водите. Последващи действия в НС не бяха извършени и законопроектът не беше приет от НС.

В следствие проектът на ЗИД на ЗЕВИ беше внесен повторно за разглеждане от МС и с Решение № 167 от 08 март 2023 г. беше приет от МС. Проектът на закон ще бъде внесен за разглеждане и приемане от НС след неговото формиране.

2. Малка грантова схема (МГС) „Енергийна ефективност в индустрията“

Министерството на енергетиката е Програмен оператор по Програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“ (Програмата), която се финансира от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2014-2021 г. В рамките на Програмата по малка грантова схема „Енергийна ефективност в индустрията“ се финансират мерки за енергийна ефективност, с които да се постигне повишаване на ефективността на индустриалните процеси в производството и конкурентоспособността на българските предприятия. Подобряването на енергийната ефективност в промишлеността ще окаже положително въздействие от гледна точка на икономическия растеж и създаването на нови работни места, а спестяването на енергия ще доведе и до спестяване на финансови ресурси. Бюджетът на МГС е в размер на 10 915 165 BGN с минимален размер на индивидуалната безвъзмездна финансова помощ 296 375 лева и 391 166 лева максимален размер на БФП.

3. Инвестиция 5: Схема за подпомагане на пилотни проекти за производство на зелен водород и биогаз от ПВУ

Министерство на енергетиката е определено за Структура за наблюдение и докладване (СНД) съгласно ПМС № 157 от 7 юли 2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на ПВУ, и на техните основни функции, по тази инвестиция.

Схемата предвижда изграждането на 55 MW електролизьори, производството на 7 800 т зелен водород годишно, изграждането на инфраструктура, пригодна за пренос на водород и нисковъглеродни газообразни горива. Общият планиран бюджет на инвестицията е 136.9 милиона лева (68.5 милиона лева за сметка на Механизма за възстановяване и устойчивост и 68.5 милиона лева частно съфинансиране) с период на изпълнение 2022-2026 г.

4. През 2022 г. правителството на Република България продължи ежемесечната подкрепа към всички небитови крайни клиенти по смисъла на § 1, т. 27г и 33а от Допълнителните разпоредби на Закона за енергетиката (ЗЕ) чрез програми за компенсиране на разходите на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия, които са продължение на Програмата за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия, одобрена с Решение № 739 на Министерския съвет от 2021 г. (РМС) и изменена и допълнена с последващи РМС. Мярката за компенсиране е в унисон със Съобщението на Европейската комисия от 13 октомври 2021 г. „Справяне с нарастващите цени на енергията: набор от инструменти за действие и подкрепа относно цените на енергията." и от 8 март 2022 г. "REPowerEU: Съвместни европейски действия за по- достъпна, сигурна и устойчива енергия" и очертаните мерки в подкрепа на потребителите за справяне с растящите цени. В изпълнение на Решение на 48-то Народно събрание на Р България (обн., ДВ, бр. 90/2022 г.) подкрепата продължава и през 2023 г., като всички небитови крайни клиенти са компенсирани за разликата между базовата цена 200 лв./MWh и средната пазарна цена за базов товар на сегмента „ден напред" на „Българска независима енергийна борса".

Действието се изпълнява от Министерство на иновациите и растежа по линия на Национален план за възстановяване и устойчивост

Предстои обявяването на процедура BG-RRP-3.006 „Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията“. Процедурата е насочена към МСП и дружества със средна пазарна капитализация във всички допустими икономически сектори за изграждане на нови фотоволтаични инсталации до 1 MW за производство на енергия за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия (батерии). Общият размер на средствата по процедурата: 200 000 000 лева.

Мярка 6.2 Популяризиране и въвеждане на системи за управление на околната среда в МСП

Действие 1) Подкрепа на МСП за завършване на процеса по регистрация по Схемата на ЕС за управление по околна среда и одит (EMAS), както и сертифициране по стандарти ISO 14001 (управление по околната среда), ISO 5001 (управление на енергията) и ISO 9001 (управление на качеството).

Действието се изпълнява от Министерство на околната среда и водите

МОСВ поддържа на актуална информация на сайта на МОСВ за EMAS и Екомаркировката на ЕС. Съдействие и подкрепа на МСП в процеса по регистрация по Схемата на ЕС за управление по околна среда и одит (EMAS), както и при присъждане на екомаркировка на ЕС.

По-конкретно, с оглед подобряване на екологичните характеристики на организациите и увеличаване на броя регистрирани по Схемата на ЕС за управление по околна среда и одит (EMAS) организации, както и увеличаване на броя продукти и услуги с екомаркировката на ЕС, МОСВ провежда процедури за регистрация, подновяване, спиране и заличаване на регистрации по EMAS и присъждане на екомаркировка на ЕС, като подпомага процеса и дава насоки на организациите. Предстои изменение на Наредба № Н-2 от 2 юли 2012 г. за реда за регистриране, подновяване на регистрацията и контрол по схемата на общността за управление по околна среда и одит (EMAS) във връзка с подобряване и прецизиране на процедурата по EMAS.

Действие 3) Популяризиране на секторните добри практики за управление по околна среда, разработени от Съвместния изследователски център (JRC), като основни документи на ЕК за прилагане на екологични практики в даден сектор (МОСВ).

Действието се изпълнява от Министерство на околната среда и водите

С цел подобряване на контрола относно въздействието върху околната среда от индустриалните дейности, посредством използването на най-добри налични техники (НДНТ) и прилагането на принципа за икономическа целесъобразност чрез отчитане на новите заключения за НДНТ в процедурите по издаване, преразглеждане и актуализиране на комплексни разрешителни (КР), ключовите дейности на МОСВ включват проследяване развитието на НДНТ, както и публикуването на нови или актуализирани заключения за НДНТ. Министерството предоставя тази информация на заинтересованата общественост, както и на Изпълнителната агенция по околна среда, извършва дейности, свързани с методическо подпомагане на оператори с КР или на такива, на които предстои издаване на КР, а също и поддържа публичен регистър на КР.

Мярка 6.4 Подобряване на капацитета на МСП във връзка с прехода към кръгова и нисковъглеродна икономика

Действие 4) Подкрепа на МСП за увеличаване на дела на разделно събираните и рециклираните отпадъци на секторна база с конкретен акцент върху секторите, произвеждащи значителни количества отпадъци (напр. строителство и разрушаване на сгради, обновяване на сгради и др.) Стартиране на няколко пилотни проекта в различни сектори

Действието се изпълнява от Министерство на регионалното развитие и благоустройството и Министерството на околната среда и водите

Принос от ПОС 2021-2027 г. би могъл да се осигури частично само по Действие 4) чрез допустимите по ПОС 2021-2027 г. „Мерки за рециклиране на отпадъците – допустими в комбинация с разделно събиране и предварително третиране на разделно събрани отпадъци“. За тези мерки е идентифициран потенциал за финансови инструменти, тъй като чрез тяхното изпълнение може да се осигурят приемлив процент на рентабилност и срок за изплащане на инвестицията. Конкретни действия ще бъдат заложени в Годишната програма за 2024 г.

Действие 5) Подкрепа на МСП за подобряване на устойчивостта на използваните първични суровини и увеличаване на дела на вторичните суровини в производствените процеси. Подкрепа на МСП за ефективно използване на водата като ресурс при производствените процеси, включително насърчаване повторното използване на водата и въвеждане на затворени цикли в предприятията с цел пестене на вода."

Изпълнява се от Министерство на иновациите и растежа по Плана за възстановяване и устойчивост съгласно действие 6.1.2 от Годишната програма.

Мярка 6.5 Популяризиране на зелени продукти с екомаркировката на ЕС, системата за проверка на екологичните технологии и кръговия дизайн

Министерство на иновациите и растежа и Министерство на околната среда и водите.

Мерки 6.2.1, 6.2.2, 6.4.5, 6.5.1 и 6.5.2 е предвидено да се изпълняват по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 от Министерство на иновациите и растежа. Министерство на околната среда и водите е заявило подкрепа при планирането и изпълнението. По Специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика“, Приоритет 2 „Кръгова икономика“ на проекта на програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 (ПКИП) са предвидени за изпълнение индикативни групи дейности в областта на

проектирането на продуктите, производствените процеси и управлението на отпадъци, както следва:

- по-ефективно използване в производството на природните ресурси, включително вода, в т.ч. намаляване на използването на първични суровини или увеличаване на използването на странични продукти и вторични суровини;
- увеличаване на трайността, възможностите за поправка, модернизиране или повторна употреба на продуктите;
- подобряване на възможностите за рециклиране на продуктите, включително рециклирането на отделните материали, съдържащи се в продуктите, наред с другото чрез заместване или намалена употреба на продукти и материали, които не подлежат на рециклиране;
- намаляване на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите през целия им жизнен цикъл, включително чрез заместване на тези вещества с по-безопасни алтернативи;
- удължаване използването на продуктите, включително чрез повторно използване, проектиране за дълготрайност, промяна на предназначението, разглобяване, преработване, модернизиране и ремонт, и споделянето на продукти;
- Подкрепа за подобряване управлението на отпадъците в предприятията, в т.ч. предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба, рециклиране. Ще се предоставя подкрепа за модернизиране на технологиите по пречистване и намаляване на замърсяването от производствени отпадъчни води;
- Подкрепа за създаване на партньорства между предприятия за постигане на промишлена симбиоза – споделяне на ресурси, услуги, вторични продукти, създаване на връзка между производства, при която отпадъците от едното представляват суровина за другото. Ще се насърчава промишлената симбиоза между големи и малки предприятия по веригите на стойността;
- Създаване на браншови платформи (например по материални потоци: пластмаси, дърво, стъкло и т.н.) за обмяна на добри практики.

Индикативният бюджет, заложен за изпълнение на мерки по тази специфична цел, е в размер на 375 890 000 евро от Европейския фонд за регионално развитие.

Фокус при изпълнение на мерките ще бъде подкрепата за внедряване на дигитални технологии и разработване и внедряване на иновации в областта на

кръговата икономика, разработването и въвеждането на иновативни продукти, процеси и бизнес модели, ориентирани към трайно намаляване на ресурсната интензивност в промишлеността. Приоритет ще се дава на предприятия, осъществяващи дейности, които са част от Стратегическите вериги на стойността на ЕС: Чисти, свързани и автономни превозни средства; Индустрия с ниски емисии на CO₂; Водородни технологии и системи.

Конкретни процедури ще бъдат включени в Годишната програма за 2024 г.

Политики в отговор на кризата с COVID-19

Мярка 1: Осигуряване на подкрепа за платежоспособността на МСП и стимулиране на частните инвестиции

Действие 2) Осигуряване на финансови инструменти и друга подкрепа на МСП за намаляване на отрицателните последици от забавени плащания в условията на криза. (Групата на ББР и БАЕЗ)

1. Подкрепа за българските компании - МСП, търгуващи на вътрешния пазар, чрез осигуряване на застрахователно покритие и гарантиране на плащанията по търговски сделки на територията на Република България при условията на отложено плащане по дейността си за собствена сметка по Кодекса за застраховането.

2. Продължаване на действието на нов застрахователен продукт „Краткосрочен търговски риск за микро- и малки предприятия“, който е насочен в подкрепа на стартираща дейност и развитие на текуща дейност на микро- и малки предприятия с предоставени облекчени условия за кандидатстване, бърза процедура по одобрение и преференциални параметри по застрахователния договор. Целта на застрахователния продукт е насочен към осигуряване на защита от финансови загуби на български компании при реализирането на износ и при осъществяване на търговски сделки в страната.

3. В съответствие с чл. 3, ал. 4 от Закона за експортното застраховане БАЕЗ ЕАД осигурява подкрепа за платежоспособността на МСП и стимулиране на частните инвестиции чрез нов застрахователен продукт „МСП Финансови партньори“, който е насочен в подкрепа на търговски дружества, попадащи в обхвата на микро-, малки и средни предприятия съгласно ЗМСП с оглед ползване на застраховката като високоликвидно обезпечение за допълване на обезпечеността на кредити, отпуснати от банки и финансови институции. Целта на продукта е осигуряването на достъп до кредитиране на търговски дружества от сегмента МСП, които имат недостиг на

обезпечение за получаване на банкови кредити.

4. Засилване предлагането на Застраховки „Гаранции“ на база на опита от други компании, както и предлагането им за участие на български компании в договори за доставка на стоки и услуги в други държави като допълнителен инструмент за стимулиране експорта на българските компании и увеличаване на БВП.

Мярка 3: Подкрепа за въвеждане на решения, насочени към промоция на здравето, защита на здравето и профилактика на болести

1) Осигуряване на безвъзмездни средства за въвеждане на нови решения, насочени към промоция на здравето, защита на здравето и профилактика на болести, които да се използват в икономически дейности, изискващи пряк контакт с клиенти.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика, ПРЧР

През 2023 г. по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 е планирана подкрепа за предприятията, свързана с подобряване на условията на труд и работната среда. Операция „Адаптирана работна среда“ ще бъде отворена за кандидатстване с проектни предложения на конкурентен принцип от страна на МСП, както и големи предприятия. Целите на процедурата са обвързани с предоставянето помощ на предприятията за посрещане на новите предизвикателства, свързани с прехода към климатично неутрална икономика и включване на зелени модели на работа, към адаптиране на предприятията към промените и към подобряване на условията на труд и работната среда за заетите в предприятията. Сред целите и дейностите са включени и такива, насочени към осигуряване на здравословна работна среда в предприятията и защита на здравето на работниците и служителите. Общият планиран бюджет по операцията е 100 млн. лв. като се предвижда да бъдат подкрепени проекти на над 390 предприятия. Реално изпълнение на проектите по тази операция може да се очаква не по-рано от последното тримесечие на 2023 г.